

Zemkopības ministrija

Zemkopības ministrijas Meža departamenta aktualitātes

Āris Jansons

Meža departamenta direktors

MEŽSAIMNIECĪBAS KONFERENCE MEŽA ĪPAŠNIEKIEM 2025

Kultūras centrs "Siguldas DEVONS", Pils iela 10, Sigulda, 13.11.2025.

Zemkopības ministrija

Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes 2026.- 2050. gadam

- Latvijas meža nozare apvieno mežsaimniecību, mežizstrādi un koksnes pārstrādi
- Saglabājot šo integritāti, mēs:
 - ✓ stiprinām valsts ekonomisko drošību;
 - ✓ maksimizējam devumu valsts ekonomikā;
 - ✓ nodrošinām kontroli pār ilgtspējības principu ievērošanu

Pievienotā vērtība:

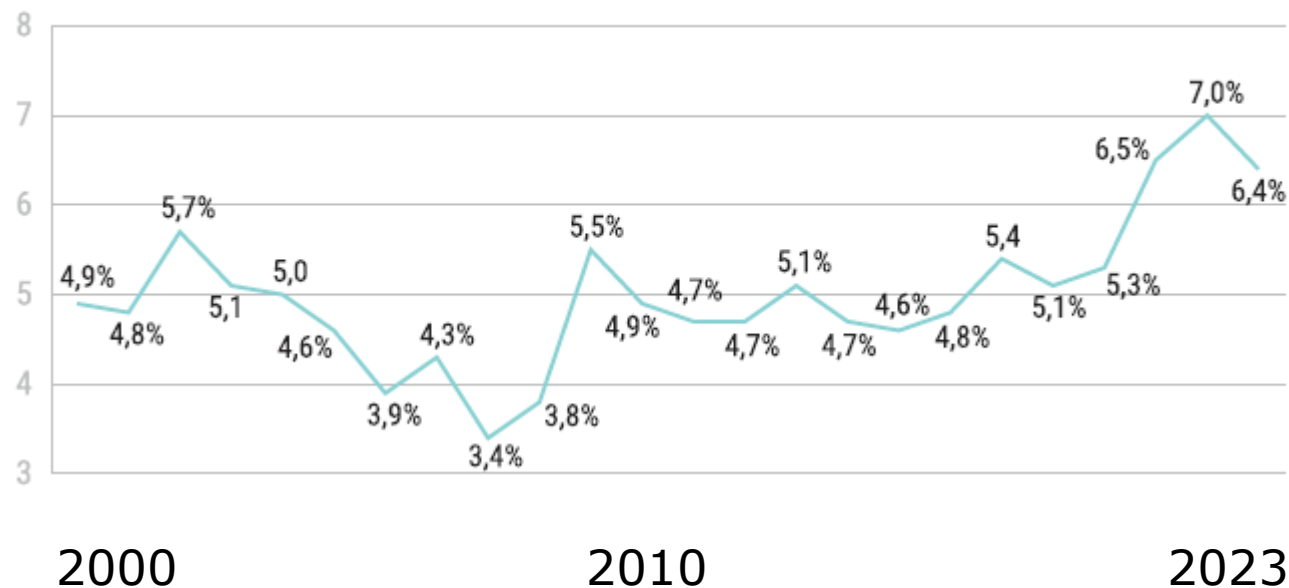
Kokapstrāde 3,6 %,

Mežsaimniecība un

mežizstrāde 2,2 %,

Mēbeļu ražošana 0,6 %

Meža nozares
pievienotā vērtība,
% IKP

Zemkopības ministrija

Meža un meža zemju ilgtspējīga (nenoplicinoša) apsaimniekošana, lai veidot sakoptu, neatkarīgu un pārtikušu Latviju

Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana

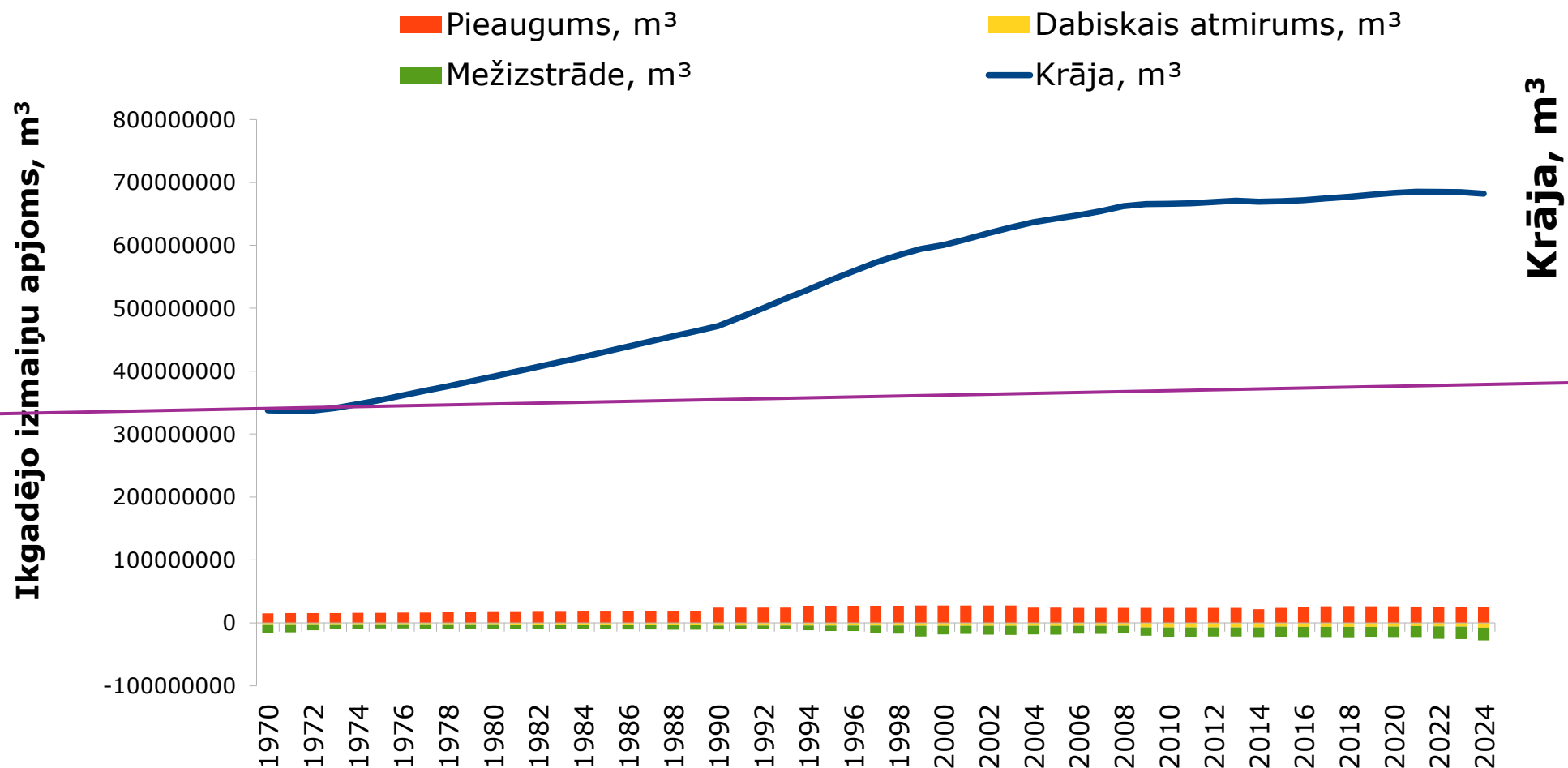
Klimata pārmaiņu un šo pārmaiņu negatīvās ietekmes gan uz cilvēku sabiedrību, gan bioloģisko daudzveidību, mazināšana

Pielāgošanās klimata pārmaiņām (adaptācija)

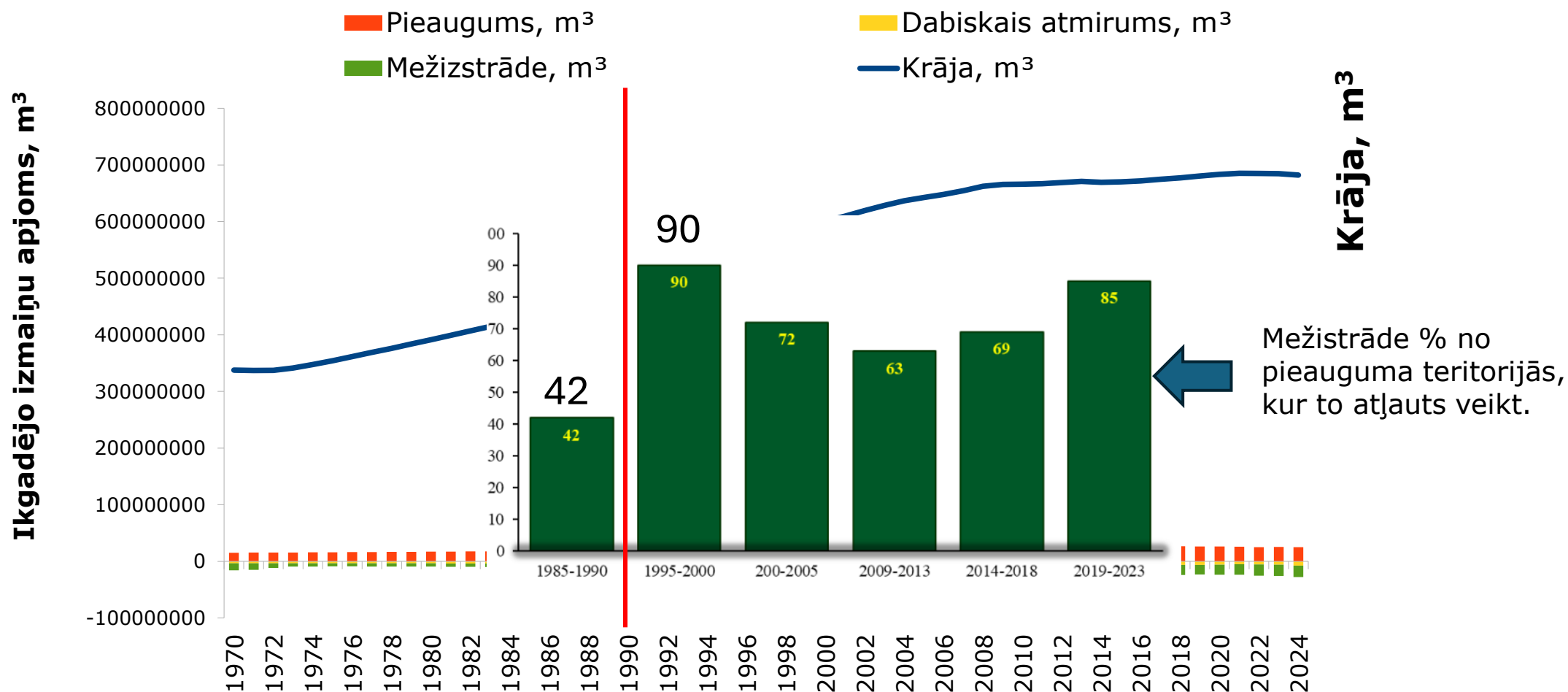
Bioekonomikas pastāvēšanas nodrošināšana:
nozares devums tautsaimniecībā un sabiedrības labklājībā

Mežsaimniecības ilgtermiņa ietekme: kas ir reference?

Mežsaimniecības (hidrotehniskā meliorācija, selekcionēta materiāla stādīšana), klimata un vecumstruktūras izmaiņu ietekmē kopējā krāja mūsu valsts mežos kopš 1970 gada palielināts vairāk nekā 2 reizes

Mežsaimniecības ilgtermiņa ietekme: vai mēs dzīvojam no procentiem, vai noplicinām pamatsummu?

Mērķtiecīgas mežsaimniecības (hidrotehniskā meliorācija, selekcionēta materiāla stādīšana), klimata un vecumstruktūras izmaiņu ietekmē kopējā krāja mūsu valsts mežos kopš 1970 gada palielināts vairāk nekā 2 reizes

Zemkopības ministrija

Starptautiskais konteksts

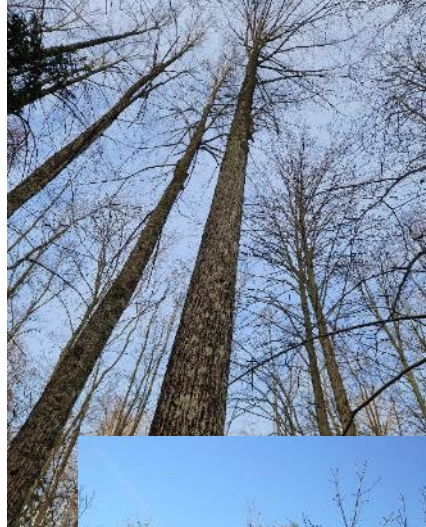
- **Globālā mērogā** meža ekosistēmu ietekmē: 1) klimata pārmaiņas; 2) bioloģiskās daudzveidības samazināšanās; 3) vides piesārņojums / ūdens; 4) militārie konflikti un to draudi
- Pamatnostādņu uzdevums ir identificēt un risināt tos šo krīžu aspektus, kuri izpaužas un ir risināmi **lokālā (nacionālā)** mērogā
- Nevienai no šīm krīzēm labvēlīgs atrisinājums nav sagaidāms īsā vai vidējā termiņā, tādēļ arī pamatnostādnes ņem vērā piedāvāto rīcībpolitiku izmaiņu **ilgtermiņa** ietekmi
- ✓ Pamatnostādnēs ņemts vērā, ka pieaug pieprasījums pēc atjaunojamā resursa un bioekonomikas pamata – koksnes. Eiropas Savienībai jābūt pašpietiekamai šī resursa nodrošināšanā, ne tikai lai īstenotu drošības un ekonomikās izaugsmes, bet arī bioloģiskās daudzveidības mērķus.
- ✓ Atslēgas vārdi: adaptācija, atjaunošana, konkurētspēja, dinamiskā dabas aizsardzība

Zemkopības ministrija

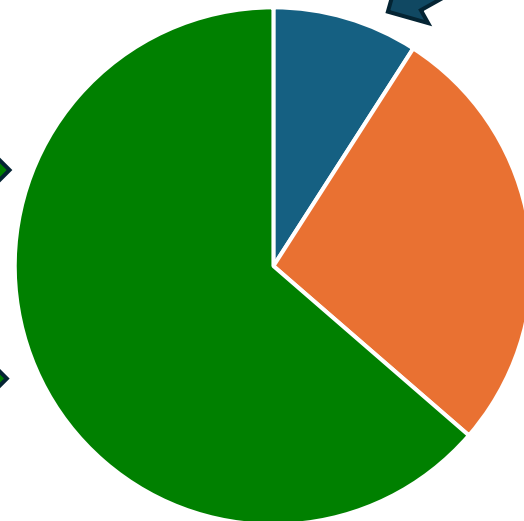
Pamatnostādņu rīcības virzieni un kvantitatīvie mērķi

- 1. Latvijas mežu apsaimniekošana ir ilgtspējīga un starptautiski atzīta**
 - 2. Latvijas meža nozares produkcija ir konkurētspējīga, ar augstu pievienoto vērtību un atbilst klienta vajadzībām**
 - 3. Meža un saistīto nozaru attīstībai ir atbilstošs izglītības un zinātniskais potenciāls un cilvēkresursu prasmju līmenis**
- ✓ Līdz 2032.gadam Latvijas meža nozares koksnes produkts, nonākot pie ārpus nozares pircēja, ir pieaudzis vērtībā vismaz 12 reizes.
 - ✓ Līdz 2032.gadam Latvijas meža nozarē pievienotā vērtība uz darba vietu dubultota.
 - ✓ Līdz 2050.gadam Latvijas mežaudžu ražība ir palielināta par 25% (jaunizveidotās mežaudzēs).
 - ✓ Līdz 2032.gadam primārajam mērķim bioloģiskās daudzveidības uzturēšana atvēlēti līdz 30% meža teritorijas, no kurām līdz 10% stingri aizsargātas.

Saimnieciskajos mežos:

- mērķtiecīga atjaunošana, jaunaudžu kopšana, barības vielu un skābekļa pieejamības nodrošinājums
- ekspozīcijas nelabvēlīgai faktoru ietekmei mazināšana

- Bez saimnieciskās darbības (10%)

- Pielāgošanās klimata pārmaiņām un to radīto iespēju izmantošana, kāpinot koku un audžu rezistenci un pret nelabvēlīgo faktoru ietekmi un atjaunošanās spēju pēc ietekmes

- Adaptējot konkrētiem mežiem un koku sugām piemērotākos dabai tuvākas meža apsaimniekošanas risinājumus un veicinot audžu ilgstošu saglabāšanos arī ar augstāku atmirušo koku īpatsvaru (20%)

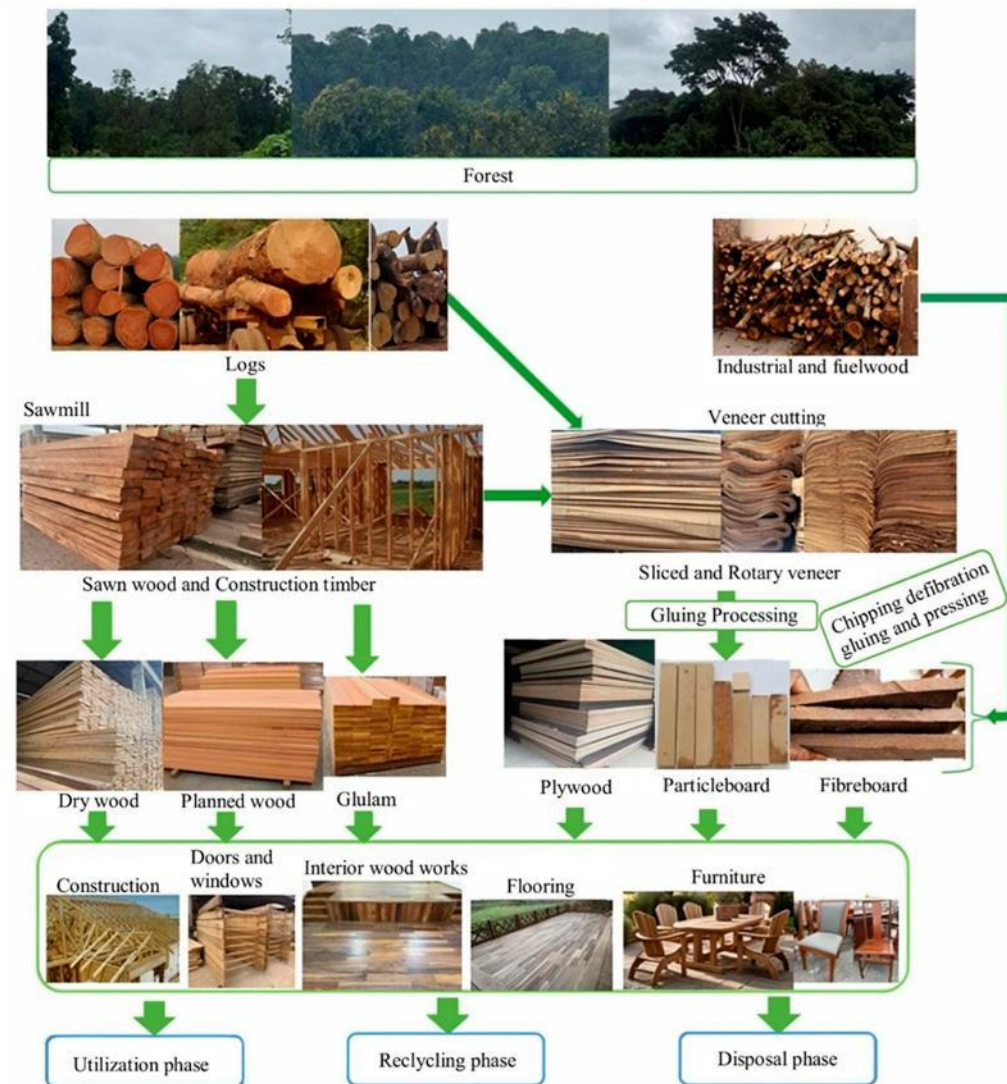
- Integritāte meža ainavas līmenī

Zemkopības ministrija

Atmežošanas regula (spēkā esošā redakcija)

- Mērķis – nodrošināt to, lai tirgū nonāktu tikai tādi produkti, kas nav saistīti ar atmežošanu un meža degradāciju un to ieguvē nav pārkāpti izcelsmes valsts normatīvie akti
- Produktu tvērums – **koksne**, kafija, kakao, soja, kaučuks, liellopi, palmu eļļa

Zemkopības ministrija

Atmežošanas regula (spēkā esošā redakcija)

- Meža īpašnieka pienākums – pirms apaļo kokmateriālu pārdošanas veikt pienācīgu pārbaudi (atbilstību regulas prasībām), ievadot informāciju ES informācijas sistēmā (informācija kas laiž tirgū, kādu produktu, cik daudz, norādot arī visas šo produktu ģeogrāfiskās koksnes ieguves atrašanās vietas). Informācijas ievadi informācijas sistēmā var deleģēt uzņēmumam, kas pērk kokmateriālus no meža īpašnieka).
- No ES informācijas sistēmas iegūtais numurs jānodod kokmateriālu pircējam.
- Pagaidām spēkā nosacījums, ka jāpiemēro no 2025. gada 30. decembra (mikro un mazajiem uzņēmumiem no 2026.gada 30.jūnija)

Zemkopības ministrija

Atmežošanas regula (iespējamās izmaiņas)

- EK 24.10.2025 publicēts priekšlikums, kas šobrīd tiek diskutēts
- EK priekšlikumu būtība – pienākumu atvieglojumi it īpaši mikro, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (tai skaitā meža īpašniekiem), lai mazinātu slodzi uz ES informācijas sistēmu:
 - ✓ Produktu piegādes ķēdes sākumposms – fiziskas personas, mikro un mazie uzņēmumi var iesniegt vienkāršotu deklarāciju (ģeolokācijas vietā adresi) vai nesniegt vispār, ja vajadzīgā informācija jau ir nacionālajās datu bāzēs (pienākums sniegt informāciju dalībvalstīm šo uzņēmumu vietā pagaidām neskaidrs)
 - ✓ Atvieglojumi arī produktu pārstrādes posmā attiecībā uz prasībām iesniegt pienācīgas pārbaudes paziņojumus
- Vairums dalībvalstu prasa vairāk – spēkā stāšanās atlikšanu pagarināt vismaz par gadu un vēl vairāk vienkāršot prasības
- Šobrīd neskaidrība par grozījumu saturu un termiņu

Zemkopības ministrija

Administratīvā sloga mazināšana būvniecībai un atmežošana

Ir izdarītas izmaiņas būvniecības un atmežošanas normatīvajā regulējumā:

- mazēkas (palīgēkas vai nojumes) jauna būvniecība vai novietošana ir atļauta bez dokumentu iesniegšanas BIS;
- pārējo ēku būvniecībai, atkarībā no ēkas veida, BIS iesniedz:
 - paziņojumu par būvniecību;
 - paskaidrojuma rakstu;
 - iesniegumu būvatļaujas saņemšanai;
- visi iepriekš minētie būvniecības akcepti atļauj būvniecību;
- ja atļauta būvniecība, atļauta atmežošana, ja samaksāta kompensācija vai ieaudzēts mežs vietā;
- Visa informācijas aprīte (arī atmežošanas) - ar BIS.

Zemkopības ministrija

Atmežošana būvniecībai

Mazēkas (palīgēka vai nojume, kuras apbūves laukums nav lielāks par 25 m²) būvniecība vai novietošana - vienīgais būvniecības veids, kas **atļauts vispār bez būvniecības dokumentiem.**

- a) Ja mazēku būvē bez dokumentiem - zemes lietošanas veids netiks mainīts un platība netiks atmežota. Atmežošanas kompensāciju neaprēķina.
- b) Ja mežā nevar mazēku uzbūvēt vai novietot bez koku ciršanas atmežošanas cirtē, persona BIS iesniedz paziņojumu par būvniecību.
- c) Ja iesniedz BIS - zemes lietošanas veids tiks mainīts un platība tiks atmežota.

Zemkopības ministrija

Atmežošana būvniecībai

- Pārējo būvju būvniecībai, atkarībā no būves veida, BIS iesniedz paziņojumu par būvniecību, paskaidrojuma rakstu vai iesniegumu būvatļaujas saņemšanai.
 - Iesniedzot paziņojumu, visu atmežošanas informāciju norāda paziņojumā;
 - Par paziņojumā norādīto datu pareizību atbild tā iesniedzējs.
- Ja zemes vienībā mežs paliek mazāk par 0,5 ha - atmežo visu. Neattiecas uz aizsargājamām teritorijām un infrastruktūru.

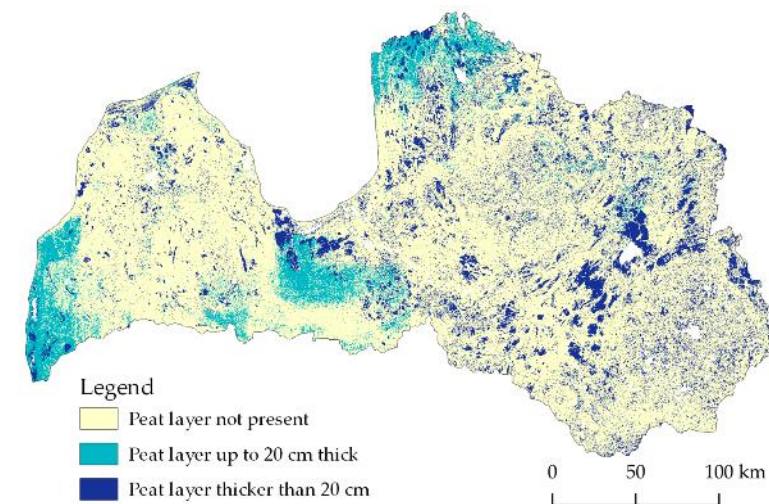
Zemkopības ministrija

Dabas atjaunošanas regula

Galvenie uzdevumi meža nozarei

- **Biotope atjaunošana:** Līdz 2030. gadam atjaunot vismaz **30%** sliktā stāvoklī esošo biotopu, līdz 2050. gadam – **90%**. Prioritāri pasākumi jāīsteno "**Natura 2000**" teritorijās.
- **Kūdras purvu atjaunošana**
- **Papildus jāveic pasākumi**, lai meža putnu indekss, mirušās koksnes apjoms, nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvaru, koku sugu daudzveidību un citi bioloģiskās daudzveidības indikatori uzrāda augšupejošu tendenci, līdz tiek sasniegts apmierinošs līmenis;

Atjaunojamās platības un meža apsaimniekošanas prasības tiks detalizētas **Nacionālajā atjaunošanas plānā**.

Zemkopības ministrija

Dabas atjaunošanas regula

Sagaidāmi mēģinājumi ieviest jaunus saistošus ierobežojumus un standartus meža apsaimniekošanā (pretrunā ar Eiropā dominējošo pieeju brīvprātīgai dabas aizsardzībai):

- var tikt noteiktas obligātas prasības par lielāku atmirušās koksnes apjoma un bioloģiski vecu koku atstāšanu cirsmās;
 - īpašniekiem, kuru īpašumos ir nosusināti purvi, var tikt piedāvāta vai pieprasīta hidroloģiskā režīma atjaunošana (grāvju aizdambēšana).
 - var tikt paplašinātas mikroliegumu un citu aizsargājamo teritoriju platības, skarot privātīpašumus.
-
- Aktīvi sekojiet līdzi plāna izstrādei un iesaistieties tā sabiedriskajās apspriešanās (!)
 - Uzturiet kontaktu ar Meža īpašnieku biedrību un citiem nozares pārstāvjiem, lai nodrošinātu kopīgu interešu pārstāvniecību (!)
 - Īpaši kamēr nevirzās jautājums par dabas kredītu tirgu un kompensācijām

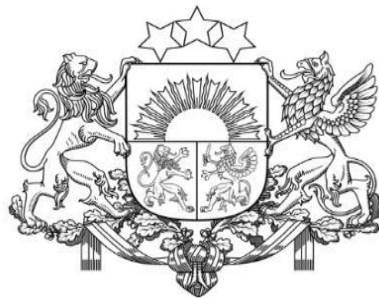

Zemkopības ministrija

Pelnu izmantošana mežsaimniecībā

- Kopējais saražotais pelnu daudzums ik gadu 30-35 tūkst. tonnas.
- Lielākais pelnu atgriešanas mežā efekts uz nabadzīgām, meliorētām organiskajām augsnēm, ja augsnes ielabošana tiek veikta pēc krājas kopšanas cirtes: papildus pieaugums 0,5 – 3 m³/ha, ilgstoša ietekme 10-30 gadus, uzlabojas mežaudzes vitalitāte
- Lai pasākumu varētu īstenot, tiek izstrādāti MK noteikumu grozījumi, kas paredz, jaunas kaļķošanas materiālu kategorijas izveidi – "Koksnes pelni izmantošanai mežsaimniecībā" nosakot šai kategorijai maksimāli pieļaujamu kadmija koncentrāciju līdz 30 mg/kg.
- Lai veidotu uzskaites sistēmu tiek izstrādāti Ministru kabineta noteikumu grozījumi, kas paredz, ka meža īpašniekam, pēc pelnu kaisīšanas mežā, Valsts meža dienestā jāiesniedz pārskats par veikto darbību.
- Paredzams, ka noteikumu grozījumi varētu stāties spēkā 2026. gada pirmajā pusē.

Zemkopības ministrija

**Meža nozares ekonomiskā devuma kāpums nav
pretrunā ar labvēlīgas vides nodrošināšanu un
ir kritiski nozīmīgs Latvijas ekonomiskajai
noturībai**

Paldies!